

PROTOCOL TEGEN PESTEN

'PESTEN OP DE CATAMARAN, HOE GAAN WIJ DAAR ALS SCHOOL MEE OM?'

1. INLEIDING PESTPROTOCOL

Pesten komt helaas veel voor in onze maatschappij. Niet alleen op (basis)scholen, maar ook op sportclubs, buitenschoolse activiteiten en soms ook binnen het gezin.

De afgelopen jaren heeft pestgedrag, en met name de gevolgen ervan, regelmatig het nieuws gehaald.

Niet alleen kinderen maken zich schuldig aan pesten; ook pesten op de werkvloer (dus onder volwassenen) blijkt een groot probleem te zijn.

Pesten kan leiden tot ernstige (sociale) problemen, zowel voor slachtoffers als voor de pester(s).

Als school willen wij (pro)actief reageren wanneer het om pestgedrag gaat.

Uitgangspunten voor het opstellen van een pestprotocol:

De school vindt de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen erg belangrijk. Het respectvol omgaan met elkaar en het accepteren dat iedereen uniek is, vormen hierbij de uitgangspunten.

De Catamaran MDE wil voor alle kinderen die de school bezoeken, een veilige locatie zijn.

Dit brengt met zich mee dat wij expliciet stelling zullen nemen tegen pestgedrag en concrete maatregelen zullen nemen wanneer wij pestgedrag signaleren of gemeld krijgen.

Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Indien dit probleem niet snel opgelost wordt, heeft dat verregaande gevolgen voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het gepeste kind.

Een onderwijsprotocol tegen pesten probeert door samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken. Hiermee wil onze school het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van de kinderen verbeteren.

Directie, personeel en medezeggenschapsraad moeten zo goed mogelijk samenwerken met leerlingen en ouders om het probleem "pesten" op te lossen.

2. WANNEER IS ER SPRAKE VAN PESTGEDRAG?

Bij de aanpak van pestgedrag is het wel belangrijk een onderscheid te maken tussen plagen, uitdagen en ruzie maken tegenover pesten.

Daarom volgt hieronder een beschrijving, die wij gebruiken wanneer er sprake is van “overlast” door anderen.

Plagen:

- Plagen is bedoeld als geintje en heeft niet als doel de ander (bewust) te kwetsen of pijn te doen;
- Plagen gaat meestal om gekibbel over en weer, waarbij beide partijen gelijkwaardig zijn;
- Plagen kan op bovenstaande manieren ook leuk zijn en de plager stopt, wanneer de geplaagde aangeeft het niet (meer) leuk te vinden.
- Bij plagen kan er ook sprake zijn van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Pesten:

- pesten heeft een gemene (bij)bedoeling: de pester is zich er immers van bewust dat hij/zij zijn slachtoffer pijn doet, kwetst, buiten sluit of zijn/haar spullen vernielt;
- de pester laat door zijn gedrag zien dat hij/zij geen respect heeft voor de gevoelens van zijn/haar slachtoffer;
- Iemand negeren kan ook een vorm van pesten zijn (met name als dit geregeld voorkomt);
- Het slachtoffer staat veelal alleen tegenover de pester(s);
- Pesten kan ook digitaal plaats vinden (bijv. via Whatsapp, chat, foto's e.d. plaatsen op internet zonder toestemming van de ander, etc.).

Onder pesten verstaan wij als school het (langdurig) lichamelijk of geestelijk negatief benaderen door een of meer personen. Dit kan zowel (non)verbaal als lichamelijk (directe agressie) zijn.

Het is gericht tegen een zwakkere partij; dat wil zeggen dat de ander niet in staat is voldoende voor zichzelf op te komen en/of zich succesvol te verdedigen.

Pesten is een maatschappelijk probleem dat zich niet makkelijk laat oplossen.

Pesten speelt zich vaak stiekem af, waardoor het, zeker voor school, soms moeilijk maakt er grip op te krijgen.

Soms ervaart een leerling (en/of zijn of haar ouders) bepaald gedrag als pesten, terwijl dit

door medeleerlingen en school meer als plaaggedrag wordt opgevat. Dit kan een succesvolle aanpak bemoeilijken.

Observatie door een onafhankelijk iemand kan in dergelijke situaties soms duidelijkheid geven.

Daarnaast is het van groot belang dat alle betrokkenen (leerlingen, leerkrachten en ouders) pesten als een bedreiging voor een veilige (school)omgeving zien. Zij moeten zich bereid verklaren pesten te willen voorkomen en bestrijden, zodat er op school een veilig klimaat aanwezig blijft.

Een pestprotocol is hierbij een hulpmiddel, dat door alle betrokkenen dient te worden uitgedragen en nageleefd.

Een pestprotocol is nooit de (enige) oplossing, maar geeft een beeld hoe wij als school omgaan met pestgedrag en wat wij, van elkaar, mogen verwachten!

3. AANPAK VAN PESTGEDRAG

Bij de aanpak van pestgedrag zijn 5 partijen betrokken, namelijk:

- het gepeste kind;
- de pester;
- de zwijgende groep;
- de school/de leerkracht(en);
- de ouder(s)/verzorger(s), van de diverse partijen.

De aanpak op De Catamaran, locatie MDE, is gebaseerd op drie gebieden, te weten:

1. preventie
2. aanpak
3. maatregelen (sancties)

WE ZULLEN DE DRIE GEBIEDEN HIERONDER VERDER TOELICHTEN.

1. PREVENTIE

De school:

- * stelt ouder(s)/verzorger(s) bij aanmelding van hun kind op de hoogte van het pestprotocol;
- * leert de leerlingen wat het verschil is tussen pesten/plagen en klikken/melden;
- * bevordert een goed pedagogisch klimaat, onder andere door in lessen Sociaal-Emotionele Ontwikkeling (SEO) expliciet aandacht te besteden aan sociale competenties (met behulp van de Rots en watertraining gefaciliteerd vanuit Veilig Opgroeien);
- * zorgt ervoor dat het thema pesten jaarlijks in elke groep expliciet aan de orde komt.

In groep 1 t/m 4 bespreken we thema's als: hoe maak je vriendjes, hoe zeg je dat je iets niet wil of fijn vindt. "Stop houd op, dit wil ik niet."

Vanaf groep 5 wordt expliciet aandacht besteed aan pestgedrag: wat is pestgedrag en wat doet de leerkracht eraan indien het toch voorkomt. De kinderen wordt verteld dat als je aan de leerkracht vertelt dat jij of iemand anders gepest wordt, dit geen klikken is.

Bij een probleem dat de leerling niet aan de eigen leerkracht durft te vertellen, kan een kind naar de vertrouwenspersoon gaan (juf Joyce of meester Harmen). Deze vertrouwenspersoon koppelt het probleem vervolgens terug naar de leerkracht van het kind en de directie; *onderkent de voorbeeldfunctie;

- * stelt jaarlijks aan het begin van het schooljaar een omgangsprotocol met de leerlingen op. Dit omgangsprotocol hangt in de klas. De kinderen en de leerkracht(en) ondertekenen het protocol. Gedurende het schooljaar zorgen leerkracht en leerlingen ervoor dat de afspraken regelmatig worden herhaald en nageleefd;

- * geeft jaarlijks, aan het begin van het schooljaar, de geactualiseerde omgangs- en gedragsregels mee (deze gelden voor ouders, leerlingen en onderwijs(ondersteunend) personeel).
- * zorgt jaarlijks voor Sociale Vaardigheidstrainingen aan de gehele groep, die gegeven worden door gespecialiseerde externe partners. Wanneer er sprake is van pestgedrag in een klas, is dit namelijk geen individueel probleem, maar een groepsprobleem.
- * zorgt ervoor, dat bij de overdracht van de groep aan het eind van het schooljaar naar de nieuwe leerkracht van het volgende schooljaar pestgedrag een onderwerp van gesprek is;
- * geeft aan overblijfkrachten, hulpouders, medewerkers van buitenschoolse activiteiten, e.d. aan, dat zij pestgedrag melden aan de leerkracht/directie;
- * brengen wij het ervaren pestgedrag jaarlijks in beeld aan m.b.v. observatielijsten.

De ouder(s)/verzorger(s):

- * onderkennen hun voorbeeldfunctie; zij kunnen het handelen van hun eigen kind daarnaast objectief bekijken;
- * conformeren zich door aanmelding op onze locatie aan het pestprotocol van de MDE.

De leerlingen:

- * maken aan het begin van elk schooljaar met elkaar een omgangsprotocol en ondertekenen dit. Hierin staat aan welke regels en afspraken zij zich zullen houden.

2. AANPAK

A. De niet-confronterende methode:

Het zoeken naar bevestiging van een vermoeden van pesten. Het gaat hier om pestgedrag dat de leerkracht (nog) niet zelf heeft waargenomen. Vaak hebben ouders , de gepeste leerling zelf of klasgenoten signalen afgegeven. De school:

- * besteedt extra lestijd aan pesten en machtsmisbruik;
- * schakelt de vermoedelijke pester en/of enkele niet-pesters in om op te letten of er in hun klas wordt gepest in het kader van het bespreken van pesten als algemeen onderwerp. Hun "bevindingen" worden in de klas besproken;
- * wijst de leerlingen op hun verantwoordelijkheid, ook als ze zwijgende toeschouwer(s) zijn.

De ouder(s)/verzorger(s):

- * zijn positief ten opzichte van lessen rondom pesten; reageren op eventuele thuisopdrachtjes;

- * wijzen het kind op zijn/haar eigen verantwoordelijkheid en rol.

B. De confronterende methode:

Directe aanpak bij de waarneming of melding van pesten. Deze methode wordt toegepast als een leerkracht of ander personeelslid duidelijk zelf pestgedrag signaleert.

De school:

- * neemt stelling, voert een gesprek met de klas over pesten in het algemeen. In dit gesprek worden leerlingen gestimuleerd duidelijk stelling te nemen tegenover pesten;
- * voert een gesprek met de pester (in dit gesprek wordt o.a. ingegaan op het hoe en waarom);
- * licht de betrokken ouders in (van het gepeste kind en van de pester);
- * probeert door aandacht voor het pestgedrag te voorkomen dat er een zwijgende middengroep ontstaat/blijft bestaan door kinderen te stimuleren de gepeste leerling te steunen en medeleerlingen te proberen het pestgedrag te laten stoppen;
- * herhaalt de afspraken die in het omgangsprotocol (en in de omgangs-en schoolregels) staan ten aanzien van (positief) omgaan met elkaar;
- * geeft steun en hulp aan het gepeste kind, de pester(s), de zwijgende groep, de betrokken leerkracht en de ouders (van het gepeste kind en van de pester).

De ouder(s)/verzorger(s):

- * tonen hun betrokkenheid, benoemen thuis de gevolgen van pestgedrag;
- * werken productief mee aan het verbeteren van de situatie en ondersteunen de aanpak vanuit school.

3. MAATREGELEN (SANCTIES)

A. Bij eenmalig

pestgedrag: De school:

- * voert een gesprek met de pester en het gepeste kind, waarin duidelijk wordt gemaakt welk gevoel het pesten veroorzaakt bij de gepeste leerling. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van deze gesprekken worden aantekeningen gemaakt. Deze aantekeningen komen in het dossier van zowel de pester als het gepeste kind;
- * maakt afspraken met beide partijen, waar beiden (in het geval van herhaling) op aangesproken kunnen worden;
- * informeert direct de ouder(s)/verzorger(s) van zowel de pester als van het gepeste kind;
- * kan er voor kiezen een eenmalige sanctie op te leggen (bijv. uitsluiten van een activiteit), al

naar gelang de ernst van het pestgedrag.

De ouder(s)/verzorger(s):

- * besteden thuis aandacht aan het voorval (en koppelen eventuele reacties van hun kind terug naar school);
- * ondersteunen een eventuele sanctie van de school.

B. Herhaaldelijk pestgedrag:

De school:

* gaat bij herhaaldelijk pestgedrag altijd in gesprek met de pester en zijn/haar ouders over het effect dat het pestgedrag heeft op de gepeste leerling en maakt duidelijke afspraken (en legt deze schriftelijk vast) over het door school gewenste gedrag.

Ook de op te leggen sancties bij de overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld.

De directie wordt uiterlijk in dit stadium op de hoogte gesteld. Er wordt ook melding gemaakt in de teamvergadering van het pestgedrag, zodat iedereen alert kan zijn.

* kan professionele (externe) hulp voorstellen aan de ouders van de pester en/of van het gepeste kind (bijv. ten aanzien van het verhogen van de weerbaarheid);

* kan de pester (tijdelijk) uitsluiten van activiteiten, waarbij het pestgedrag plaats vindt.

Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name situaties die zich bijzonder lenen voor pestgedrag: buitenspelen, overblijven, gymlessen, excursies etc.;

* kan de pester tot een half uur na schooltijd nahouden om bijvoorbeeld een werkstuk over pesten te laten maken (ouders van de pester dienen uiteraard hierover te worden ingelicht);

* kan, indien geen verbetering van het gedrag van de pester optreedt, overgaan tot een time-out (verwijdering van de school voor een dag). Dit gebeurt door de directeur conform het protocol Schorsing en Verwijdering van de stichting BLICK op onderwijs.

In zeer ernstige gevallen kan de directeur overgaan tot schorsing van de pester (zie ook Protocol Schorsing en Verwijdering van de stichting BLICK op onderwijs).

De ouder(s)/verzorger(s):

- * ondersteunen bovenstaande maatregelen/sancties van de school;
- * staan open voor professionele hulp, indien nodig.

Indien dit alles niet leidt tot een verbetering, zal de ouders (van de pester) geadviseerd worden te kijken naar een andere school voor hun kind. Hierbij kan de hulp van de leerplichtambtenaar ingeschakeld worden.

Digitaal pesten, ook wel cyberpesten genoemd, is pesten via de digitale media. Dit zijn social media zoals YouTube, Facebook, Tumblr, Twitter, Instagram, SnapChat, What's app en chatrooms. Via deze digitale media kan men heel gemakkelijk dreigende berichten versturen, belastende foto's of filmpjes plaatsen of iemand uitschelden. Via de digitale media zijn er oneindig veel mogelijkheden om iemand te pesten, maar er zijn nog weinig manieren om je daartegen te verweren. Er is een aantal organisaties waar je cyberpesten kan melden. Online pesten voelt veilig voor de dader, omdat niemand het kan zien. Dit maakt het voor velen aantrekkelijk om op deze manier te pesten. De dader blijft anoniem en hoeft het slachtoffer niet in de ogen te kijken. Eigenlijk is het de meest laffe manier van pesten. Online zijn er vele valse profielen, waardoor je soms ook geen idee hebt met wie je in werkelijkheid te maken hebt.

Problemen op social media kun je via www.helpwanted.nl al voor een deel voorkomen (o.a. beveiliging van je profiel).

Als school geven wij vanaf groep 5 of 6 al voorlichting over de nadelen en gevaren van social media. Meestal gebeurt dit naar aanleiding van incidenten die in de media worden vermeld (op tv of via de krant). Ook kan dit plaats vinden in de lessen sociaal-emotionele ontwikkeling. Hierbij komt digitaal pesten ook aan bod.

Ook werken wij samen met o.a. de wijkagent en de Bibliotheek Op School. Zij geven gastlessen (Be Smart with your phone, Whatts Happy).

Digitaal Pesten gebeurt vaak na schooltijd en kan daarom alleen succesvol worden aangepakt in samenwerking met alle betrokken ouders.

In ernstige gevallen zullen wij als school ook aangifte doen bij de politie (wijkagent).

PESTEN, AANVULLENDE INFORMATIE

DE BETROKKENEN:

HET GEPESTE KIND

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen.

Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties, waarin pesters al de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden, doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed.

Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden, mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun pestkoppen.

Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

DE PESTERS

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek of verbaal de sterksten uit de groep.

Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer.

Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en

als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Alles is immers beter dan door de “machtige pester” zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid uit. Ze overtreden bewust regels en storen zich aan niemand en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. ”Laten pesten doet pesten”.

Meisjes pesten vaak minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier, waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten.

Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming in de zin van er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters minder voor.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen.

Ook pesters hebben last op termijn van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vrienden op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

DE ZWIJGENDE MIDDENGROEP

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”.

Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school)omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is vaak de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten

ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee.

De situatie voor met name meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in tegenstelling tot de ervaren pester.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven, vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

VOORBEELDEN VAN SPECIFIEK PESTGEDRAG

Verbaal:

Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".

Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.

Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."

Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas. Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. ("rooie, dikke, dunne, flapoor" enz.)

Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

Trekken en duwen of zelfs spugen.

Schoppen en laten struikelen.

Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.

Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.

Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.

Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.

Uitsluiten:

Het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.

Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie.

MEER INFORMATIE OVER PESTEN

Internetsites:

www.stoppestennu.nl

www.stopmetpesten.nl

www.helpwanted.nl

www.pestten.net

www.pestweb.nl

www.aandachtvoorpesten.nl

www.pestbriefje.com